

OTA-ONALAR BILAN HAMKORLIKNI YO‘LGA QO‘YISH PEDAGOGIK PSIXOLOGIK SHART SHAROITLARI

Eshonqulov Qodir Parmonqulovich

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi talabasi.

eshonqulovqodir123@mail.ru

Annotatsiya: Ushbu maqolada ota – onalar va pedagog xodimlarning hamkorligini joriy etishning pedagogik va psixologik shart- sharoitlari, har bir o‘quvchi bilan alohida ishlash, va ota-onalari bilan hamkorlik qilishni yolga qoyish haqida so‘z boradi.

Kalit so‘zlar: yolga, bilan, har, aloqa, uchun, muhim, dolzarb, sabab, iborat, bogliq, mumkin, yosh, bu, oz, ota, pedagog, ona, kerak, saviya, sabab, maktab, shu, ham, kerak.

Аннотация: В данной статье говорится о педагогико-психологических условиях внедрения сотрудничества родителей и педагогического коллектива, работающего с каждым учеником индивидуально, и оставляющего сотрудничество только с родителями.

Ключевые слова: только, с, каждым, связь, для, важная, релевантная, причина, состоящая из, родственная, возможная, молодой, этот, маленький, отец, педагог, мать, потребность, уровень, причина, школа, это, тоже, нужно.

Abstract: This article talks about the pedagogical and psychological conditions for the introduction of cooperation between parents and pedagogical staff, working with each student individually, and leaving cooperation with parents alone.

Key words: only, with, each, connection, for, important, relevant, cause, consist of, related, possible, young, this, little, father, pedagogue, mother, need, level, reason, school, this, also, need.

Hozirgi kunda mamlakatimizda chuqur, keng qamrovli iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy islohotlar amalga oshiriimoqda. Jamiyat manaviy yuksalish va yangilanish sari yuz tutgan. Jamiyat manaviyatini yuksaltirish – davlat siyosatining ustuvor yonalishi hisoblanadi. Talimda yana bir dolzarb muamolardan biri bu, ota – onalar bilan hamkorlikni yo‘lga qo‘yish pedagogik shart sharoitlaridir.

Maktab va oilaning o‘zaro ta’siri bu o‘qituvchilar va ota- onalarning o‘zaro munosabatlari qo‘shma faoliyat va aloqa. Natijada, ikkala tomon ham bolani rivojlantiradilar. Shuning uchun maktablar va oilalarning o‘zaro ta’siri ularning rivojlanishining manbai va muhim mexanizmi hisoblanadi.

Har bir bolaning hayoti ikki muhim sohadan iborat: o‘zgarish va oila. Jamiyat rivojlanishining hozirgi bosqichida, oilaviy qadriyatlarni yo‘qolishi boshqalar qatori, demografik muammolarning asosiy sabablaridan biriga aylanadi. Shuning uchun eng muhim va dolzarb muammolardan biri bu maktab va oilaning hamkorligidir.

Ta’lim muammolarini muvaffaqiyatli hal qilish faqat oila va maktabning o‘zaro munosabati sharoitida o‘zgartirish mumkin. Oila va maktab o‘rtasidagi hamkorlik tobora dolzarb va ta’labga aylanib bormoqda. Ikkala tomon ba’zan adolatli da’volarini taqdim etadilar. Shunday qilib, o‘qituvchilar ota-onalarni farzandlarining maktab hayotiga qiziqishi yo‘qligi, ba’zida ma’lumotlarning pastligi, axloqiy qadriyatlarni yo‘qaligi, passivligi haqida shikoyat qiladilar. Ota- onalar, o‘z navbatida ortiqcha ish yuki, o‘qituvchining befarqligi va bolalar jamoasidagi munosabatlaridan norozi bo‘ladilar. Jamiyki har bir bola dunyoga kelarkan unda hech qanday “ijobiy va salbiy” taraflari bo‘lmaydi. Bolaning tarbiyalash va uning kelajakda qanday inson qilib yetishtirish birinchi o‘rinda ota-onaga bog‘liq. Bugungi kunda ko‘rishimiz mumkinki yosh oilalar va ish bilan band bo‘lib bolaga e’tibor darajasi past oilalarning bolalari har xil oqimlarga kirib ketayotganini guvoxi bo‘lib turibmiz. Endi bu dolzarb muamoga ota – onalar va pedagog o‘qituvchilarning o‘rni qanday. Har bir ota-ona bolaning bog‘cha va maktab yoshiga yetgunga qadar tarbiyasi bilan o‘zi shug‘ulanadi Bog‘chada tarbiyachilardan maktabda o‘qituvchilaridan ta’lim va tarbiya oladi oladi. Birinchi sinfda qabul qilingan boshlang‘ich sinf o‘quvchisida oz bo‘lsada tarbiyasi shakllangan bo‘ladi. Bu tarbiyani ijobiy ta’rafga o‘zgartirish ota-ona va o‘quvchiga bog‘liq. Rus o‘qituvchisi V.Suxomlinskiy ta’kidlaganidek “Ildizlar oilada shakllanadi, unda keyinchalik shohchalar, gullar va mevalar” o‘sadi. Oilning axloqiy donoligi maktabning pedagogik donoligiga asoslanadi. Islohotlar davrida ta’lim tizimi shunchalik tez o‘rganildiki, ota – onalar ko‘pincha ta’lim sohasiga bu o‘zgarishlar to‘g‘risida etarlicha tasavvurga ega bo‘lmaydilar o‘quv faoliyati asosan ularning maktab tajribasidan kelib chiqadi, bu ko‘pincha orqada qoladi zamonaviy talablar. Ushbu tafvutni hal qilish uchun o‘qituvchi o‘quv jarayonini iloji boricha ochiq xabardor va ota- onalarga etkazish kerak.

Ta’limdagi amaliyotim shuni ko‘rsatadiki, agar ota-onalar ular o‘rtasida o‘zaro tushunish, bolsa maktab va o‘qituvchi bilan faol hamkorlik qilishga intilishadi. Va u birgalikdagi faoliyatda tug‘iladi. Shunday qilib, o‘qituvchi oila va maktab o‘rtasidagi hayotiy hamkorlik dasturining tashkilotchisi bo‘lish uchun g‘amxorlik qilish kerak. O‘qituvchilarning ushbu yo‘nalishdagi asosiy vazifalari: oilani birlashtirish, ota-onalar

va bolalar o'rtasidagi munosabatlarini o'rnatish, oilada bolaga qulay sharoitlar yaratish, shuningdek, oilani har tomonlama, tizimli ravishda o'rganish va bolaning oilaviy tarbiyasini rivojlantirish. O'qituvchi xohlasa ham, xohlamasa ham, ota-onalar bilan aloqa qilishi kerak.

<< O'qituvchi >> va << Ota - Onalar >> munosabatlari ma'lum bir shakilda va ularning ishtirokchilarining bevosita aloqalarsiz mavjud bo'lib shakllanishi mumkin. Bu holda birlashtiruvchi bu bola.

Har bir o'qituvchi, pedagogik va psixologik shakllanishi shart. Bolalar yoshlikda asosan ikki turga mansub holda shakllanadi. Birinchi turini olayotgan bo'lsak quvnoq va qiziquvchan tarzda bo'lsa, ikkinchisi esa vazmin tortuluvchan holda kuzatishimiz mumkin, o'qituvchi har bir bola bilan o'zaro munosabatini yo'lga qo'yishi va bolalarni ijobiy tarafga o'zgartirishi bu o'qituvchiga bog'liq.

Shunda ham ayrim o'quvchilarga o'zgarish shakllanmasa unda ota-onalar bilan o'zaro ish olib boriladi. Biroq ota-onalar va maktab o'rtasidagi aloqaning yo'qligi, shuningdek, maktab va ota -onalarning muvofiqlashtirilmagan xatti- harakatlari bolaning ta'lim va tarbiyasiga zarar etkazadi. Ta'lim jamoasi sifatida oila bir qator o'ziga xos xususiyatlarga ega. Birinchidan, bu nafaqat umumiy maqsad, balki qarindoshlik ham birlashtirilgan jamoatdir. Ota-ona hissiyotlari, ota-ona sevgisi bu shaxsiyat rivojlanishini tezlashtiradigan o'zga xos katalizator. Bu nisbatan barqaror jamoa bo'lib, u erda aloqa doimiy ravishda eng keng sohalarda va turli tadbirlarda olib boriladi.

Oila har xil yoshdagi jamoadan iborat bo'lib, unda oqsoqollar bolalarning tabiiy tarbiyasi vazifasini bajaradilar, katta avlodlarni tajribalari yoshlarga beriladi. Bola oiladagi muammolari sababli darslarga yaxshi qatnashmasligi ham mumkin. Bunda o'qituvchining roli katta har bir bolani psixologik jihatdan tushunishi va u bilan bog'liq bo'lgan narsalarni o'rganishi lozim.

Har bir oila o'ziga yarasha muammolari va qiyinchiliklari bor. Oilada ota-onaning bir- biriga bo'lgan munosabati kelishmovchiliklari bolaga qattiq ta'sir etadi. Bu o'rinda o'qituvchi avvalo o'rganib, keyin ota- onalar bilan hamkorlik darajasini yo'lga qo'yish mumkin.

Aynan oilada ta'lim va tarbiya olinadi va ta'minlanadi muhim fazilatlar shaxsiyat. Unda bola dunyo haqida birinchi g'oyalarini oladi, bu yerda shaxsning axloqiy shakllanishiga asoslanadigan tushunchalar, qarashlar his-tuyg'ular, odatlar jamlangan. Faqat oilada chinakam qarindoshlik madaniyatini yaratish va ko'paytirish, eng muhim ijtimoiy rollarni o'zlashtirish, madaniyatini shakllantirish, axloqiy tajribani boyitish, bolalarning jinsiy tarbiyasini o'tkazish va kelajakda oilaviy hayotga tayyorlash avvalo ota- onaga bog'liq.

Bolalik bu inson hayotining eng muhim davri, kelajak hayotga tayyorgarlik emas, balki haqiqiy, jonli o'ziga xos betakror hayot.

Maktab- oilaviy o'zaro munosabatlarning zarurati va ahamiyati ravshan. Oila tengdoshlarning jamoasi, bo'lishi va maktabga muvofiq harakat qilishi kerak, shuning uchun o'qituvchilarning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat.

Ota-onalarga kattalar va bolalar, oila a'zolari uchun uslublar, va o'qitish uslublarini o'rgatish.

Ijobiy va salbiy vaziyatlarini tan olishga yordam berish.

Ijtimoiy- psixologik xavfsizlik, bolaning yutuqlari muvaffaqiyati uning rivojlanishiga kim va qanday ta'sir qilishiga bog'liq. Bola ko'p vaqtini maktabda va uyda o'tkazadi, shuning uchun o'qituvchilar va ota-onalarning ta'siri bir biriga zid emas, balki bola tomonidan ijobiy va faol qabul qilinishi judda muhimdir. Agar o'qituvchilar va ota-onalar ittifoqchi va tengdosh bo'lsa, ular ta'lim muammolarini qiziqish va muvofiqlik bilan hal qilinishi mumkin.

Oila bilan o'zaro munosabatlar maktab va har bir o'qituvchi ichidagi dolzarb va murakkab muammolaridan biridir. Ko'p narsa sezgi o'quvchining mahoratiga bog'liq bo'lib, u muayyan vaziyatda ota-onalar va bola bilan o'zaro aloqa qilish usullari va vositalarini tanlashda to'g'ri qaror qabul qilish uchun har xil holatlar majmuasini tahlil qilish kerak.

Hozirgi vaqtda ota – onalar bilan ishlashning samarali shakllari mavjud:

Suhbatlar

Ota – onalar yigilishi

Ota – onalarning sinf rahbarlari bilan maslahatlari

Ochiq darslar

Ochiq eshiklar kuni

Savol - javob

Stend va malumot papkalari dizayni

Pedagogik adabiyotlar kerkazmalari

Ota-onalar uchun konsertlar

Oqituvchilarning topshiriqlarini bajarishda bolaga yordam berish;

Hammasida faol ishtirok etish guruhdagi ota-onalar uchun tadbirlar;

Bolani nazorat qilish, yangi bilim va konikmalarni ozlashtirishni aniqlash.

Shunday qilib, ota-onalarni tuzatish uchun ongli ravishda kiritish uchun sharoit beriladi.

Suhbat davomida oqituvchi ota-onalarga ularning psixologik-pedagogik faoliyat kompleksidagi rolini tushuntiriladi. Ular ota onalar bilan hamkorlik va ozaro tushunish uchun asos yaratadi, talim va tarbiya masalalariga qarashlar birligini taminlaydi. Uchrashuvlar aloqa strategiyasining muhim elementidir.

Ota- onalar uchun eng dolzarb, quydagi mavzulardir:

Maktab va oila talablarining birligi.

Oilada mukofot va jazo.

Bolalarning mustaqilligini tarbiyalash haqida.

Axloq nima va uni qanday tarbiyalash kerak.

Farzandingiz uyda nima oqishi kerak.

Oyinchoqlar foydali va zararli.

Oyin uyda bolalar bilalan eng yaxshi yordamchidir.

Bolalarni kuzatishga orgating.

Bolaga sher yod olishga qanday orgatish kerak.

Ular ota-onalar bilan hamkorlik va ozaro tushunish uchun asos yaratadi, talim va tarbiya masalalariga qarashlar birligini taminlaydi.

Pedagog rahbarning ota-onalar bilan olib boradigan ishlari goyat keng, kop qirrali bolib, bu ishlar faqat sinf va maktab miqyosi bilan cheklanmaydi, aksincha turar joylardagi va oquvchining ota-onasi ishlab turgan korxonadagi jamoatchilik bilan ham yaqin aloqada bolishini ham taqazo etadi. Yuqorida keltirib otilgan fikrlardan malum boladiki, shaxsni tarbiyalashda oila va maktab hamkorlik usullarining xilma-xilligini korsatadi va bu esa mavzuning dolzarbligini asoslaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <<Umumiy pedagogika>>, N. Atayeva, F. Rasulova, M. Salayev, S. Hasanov. TOSHKENT.
2. Google, azkurs.org.
3. Kompy.info,